

Bouwregelgeving in onderwijs niet vanzelfsprekend

HBO'ers opgeleid voor bouwprocesmanager

Gevolgen aanscherping Rc-waarde voor energie- en kostenbesparing

12

BOUWREGELS

IN DE PRAKTIJK

OVER ONTWIKKELING, TOEPASSING EN HANDHAVING VAN DE BOUWREGELGEVING

THEMA
OPLEIDINGEN

Vereniging

BWT

Nederland

Sdu UITGEVERS

HOOFDREDACTIE

Ing. Frank de Groot

REDACTIE

Wico Ankersmit (directeur Vereniging BWT Nederland)

Harm Borgers (AT Osborne)

Ir. Annet van der Horn (NEN Bouw)

Ing. Gert-Jan van Leeuwen (sr. adviseur Vereniging BWT Nederland)

Drs. ing. P.J.W. (Prisca) Meesters (Ministerie BZK, WWI)

Drs. ing. Harry Nieman (Nieman Raadgevende Ingenieurs)

Roelof Oost (algemeen bestuurslid Vereniging BWT Nederland)

Dr. ir. Rien van Overveld (Overveld Bouwbesluit Advies bv)

Dr. ir. C.C.A.M. (Caspar) van den Thillart (Ministerie BZK, WWI)

Alle bijdragen worden op persoonlijke titel geschreven.

UITGEVER

Miranda de Jong

Sdu Uitgevers BV

EINDREDACTIE

Sdu Uitgevers BV

Ingrid de Zwart-Schaap

Postbus 20025, 2500 EA Den Haag

e-mail: bouwregels@sdu.nl

VORMGEVING

SD Communicatie, Rotterdam

ABONNEMENTEN

Sdu Klantenservice, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag,

tel (070) 37 89 880; www.sdu.nl/service

Losse nummers € 16,50 (excl. btw)

Abonnementen: Normale prijs € 175,- (excl. btw)

Verschijnt 10 maal per jaar.

Een abonnement geldt steeds voor een jaar en kan op elk gewenst tijdstip ingaan. Het abonnement wordt automatisch met een jaar verlengd, tenzij uiterlijk twee maanden voor het verstrijken van het abonnementsjaar schriftelijk wordt opgezegd bij Sdu Klantenservice.

Vanwege de aard van de uitgave, gaat Sdu uit van een zakelijke overeenkomst; deze overeenkomst valt onder het algemene verbintenissenrecht.

Leden van de Vereniging BWT Nederland die het blad Bouwregels in de praktijk ontvangen dienen met betrekking tot wijzigingen en opzegging lidmaatschap contact op te nemen met de ledenadministratie van de Vereniging BWT Nederland tel. 0318-438340.

ADVERTENTIE-ACQUISITIE

Addington Media

Fokkerstraat 12, 2722 NJ Zoetermeer

Kevin Aniba

(079) 33 00 444

Kevin@addington.nl

BOUWREGELS IN DE PRAKTIJK ONLINE

Alles over bouwregels in de praktijk op:
www.bouwregelsindepraktijk.nl

Wij verwerken uw gegevens voor de uitvoering van de (abonnements) overeenkomst en om u van informatie te voorzien over Sdu Uitgevers bv en andere zorgvuldig geselecteerde bedrijven. Als u geen prijs stelt op deze informatie, kunt u dit schriftelijk melden bij Sdu Klantenservice, postbus 20014, 2500 EA Den Haag. Voor informatie over onze leveringsvoorwaarden kunt u terecht op www.sdu.nl/leveringsvoorwaarden Abonnementen gelden voor minimaal één jaar.

ISSN: 1382-4937

© Sdu Uitgevers 2011

Alle rechten voorbehouden.

Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoerdigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De bij toepassing van art. 16b en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopiëren, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprerecht, Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, telefoon (023) 799 78 10. Voor het overnemen van een gedeelte van deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken op grond van art. 16 Auteurswet dient men zich te wenden tot de Stichting PRO, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, telefoon (023) 799 78 09. Voor het overnemen van een gedeelte van deze uitgave ten behoeve van commerciële doeleinden dient men zich te wenden tot de uitgever. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, kan voor de aanwezigheid van eventuele (druk) fouten en onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaardt de auteur(s), redacteur(en) en uitgever deswege geen aansprakelijkheid voor de gevolgen van eventueel voorkomende fouten en onvolledigheden.

Aangeleverde artikelen kunnen worden hergebruikt voor elektronische doeleinden.

HBO'ers opgeleid voor bouwprocesmanager

INHOUD

5 Column: Dirk Breeveld

THEMA OPLEIDINGEN

- 6 Bouwregelgeving in onderwijs niet vanzelfsprekend
- 9 Hbo'ers opgeleid voor bouwprocesmanager
- 12 Frisse en zuinige school met milieubewuste kinderen
- 13 Energiezuinigheid: Gevolgen aanscherping Rc-waarde voor energie- en kostenbesparing
- 16 Praktijktest Bouwbesluit 2012: een jaar na dato
- 18 Ambtelijke toetsing aan redelijke eisen van welstand
- 21 CE-markeringen in de praktijk
- 26 CE-markering bouwproducten: wanneer verplicht en vrijwillig?
- 27 Helpdeskvraag van de maand
- 28 Bouwrecht: Opdrachtgever aansprakelijk voor arbeidsongeval zzp'er
- 30 Bouwrecht: Spoedeisend optreden bij gevaar voor gezondheid of veiligheid
- 32 Nieuws
- 36 Productnieuws
- 39 Verenigingsnieuws VBWTN
- 41 Cursusagenda 2011

Cover: Op de Dag van de Architectuur op 25 juni 2011 was in Arnhem een bijzondere woning te bezichtigen: het betrof een rolstoelvriendelijke, duurzame houtskeldebouwwooning. De woning voldoet aan de principes van Passief Bouwen en mag ook architectonisch een hoogstandje genoemd worden. De Arnhemse Architect Huub Pollmann heeft het hele proces begeleid vanaf de initiatiefase tot en met de oplevering.

Samenwerking: van ik naar wij

Een buzzword in de bouwsector waar het op dit moment piept en kraakt als gevolg van teruglopende volumes en marges is 'Ketensamenwerking'. Je kunt je afvragen hoe dit zich verhoudt tot die andere modekreten: 'Het Nieuwe Werken' en het voor de BriP-lezer welbekende 'Nieuwe Bouwbesluit 2012'.

COLUMN DRS. DIRK BREEDVELD

Ketensamenwerking wil eigenlijk niets anders zeggen dan dat verschillende partijen in de hele bouwkolom met elkaar samenwerken. Het is een verzamelnaam voor een andere benadering van de verhouding tussen opdrachtgever en opdrachtnemer dan gebruikelijk is. Ketensamenwerking probeert de verhoudingen in te richten op basis van gemeenschappelijke belangen en erkenning over en weer van de wederzijdse belangen. Het blijkt te lonen om actief in te zetten op ketensamenwerking en als organisatie transparant en integer te zijn. De overtuiging bestaat dat door betere samenwerking een beter resultaat, tegen minder kosten en vaak zelfs in een kortere tijd gerealiseerd kan worden.

Het Nieuwe Werken is een verzamelnaam van diverse manieren van slimmer, efficiënter en effectiever werken, toepassen van nieuwe technologieën; experimenteren met nieuwe vormen van samenwerking, maar ook nieuwe manieren van leidinggeven. Minder hiërarchie, meer eigen verantwoordelijkheid, meer delegeren en meer overlaten aan eigen creativiteit en oplossingsgerichtheid. Tevens zijn met dank aan internet de beperkingen van tijd en afstand grotendeels weggefallen. Informatie en kennis zijn op allerlei mogelijke manieren beschikbaar. Het wordt een uitdaging om op het juiste moment, op de juiste plaats, de juiste mensen, kennis en informatie te verzamelen.

Het Nieuwe Bouwbesluit 2012 treedt naar verwachting op 1 april 2012 in werking. Bouwtechnische eisen worden, aldus de opstellers, hierdoor leesbaarder, eenvoudiger en eenduidiger. Bouwbesluit 2012 is, wederom citeer ik hier de opstellers, opgesteld in goed overleg met de bouwpraktijk, bestaande uit onder andere bouwbedrijven, aannemers en architecten. Bouwbesluit 2012 is een volgende stap die aansluit bij de introductie van het Bouwbesluit in 1992 en de herziening in 2003. Hierbij werd een belangrijke eerste stap gezet op weg naar systeemvernieuwing. Het Bouwbesluit schrijft immers niet in detail voor hoe er gebouwd moet worden, maar geeft aan aan welke prestatie-eisen een bouwwerk of bouwdeel moet voldoen.

De grote gemene deler van bovenstaande drie thema's is uiteraard *samenwerking*. Succesvolle samenwerking in de bouwkolom maakt het mogelijk om meer waarde te realiseren. Betere samenwerking versterkt de positie van de hele bouwsector. Alles wat leeft verandert echter. In een veranderende maatschappij verandert de visie op hoe succesvol samen te werken, zoals bovenstaande drie thema's illustreren.

Het tot stand brengen van een andere wijze van samenwerking is niet makkelijk. In de bouw heeft men te maken met een jarenlange opgebouwde cultuur die maar al te vaak niet samenwerkingsgericht is, maar meer gericht op deelbelangen. De hele aansturing van bouwprojecten en bouwbedrijven is weinig samenwerkingsgericht. Daarbij komt dat de eindklant, de gebruiker van het te realiseren project, vaak nauwelijks in beeld is. De organisatie van een bouwproject is vaak zo complex dat er geen ruimte meer lijkt te bestaan voor de eindgebruiker.

Toegesplitst op de bouwregelgeving kunnen we constateren dat in 1992 met de invoering van het Bouwbesluit een belangrijke stap is gezet door de overheid naar een vorm van publiek - private samenwerking. Er werd immers aansluiting gezocht bij de gangbare praktijk in de bouwsector: het verwijzen in contracten en besteksteksten naar normen, die privaatrechterlijk tot stand zijn gekomen. Het Bouwbesluit sluit dan ook beter dan de voorgaande bouwregelgeving aan bij de praktijk en de laatste stand van zaken, zoals deze in normen door het bedrijfsleven en andere stakeholders zijn vastgelegd.

Toch is mijn indruk dat het nu te introduceren Nieuwe Bouwbesluit 2012 een laatste exponent zal blijken van een niet te handhaven wijze van samenwerking tussen overheid, bouwkolom en eindgebruiker. Regelgeving zal in de toekomst nog meer dan voorheen een doelgericht instrument moeten zijn voor alle actoren in de bouwketen voor het creëren van waarde in de bouw. Hierbij zullen naast voorschriften voor bruikbaarheid, energiezuinigheid en duurzaamheid ook zaken als economische en culturele aspecten aan bod komen. Ook de relatie tussen andere wetten zal explicieter aan bod kunnen komen om regeldruk te verminderen. En wellicht daarnaast een toetsing op het gerealiseerde bouwwerk in plaats van alleen op het ontwerp, om er zeker van te zijn dat een bouwwerk ook echt aan de voorschriften voldoet.

De overheid kan dit niet alleen. Hiervoor is nodig dat de kennisontwikkeling in de publieke en private sectoren beter op elkaar gaat aansluiten. Wetgeving blijft het domein van de overheid, maar zal in de nabije toekomst in nieuwe publiek-private samenwerkingsconstructies tot stand komen.

Drs. Dirk Breedveld
Business unit manager NEN Bouw

VERDER LEZEN?

Het dossier Bouwregels biedt u niet alleen tien keer per jaar het tijdschrift Bouwregels in de praktijk, maar ook toegang tot jurisprudentie, handboeken, wet- en regelgeving, vraag&antwoord en meer.

**Neem nu een
abonnement!**